

แนวทางการช่วยเหลือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา ที่มีปัญหาทางการอ่าน

Guidelines for Assisting Elementary Children Struggling with Reading

ฉัตรวรรณีย์ ลัญฉวรรณะกร

บทคัดย่อ

ปัญหาทางการอ่านอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการทั้งจากความผิดปกติของอวัยวะในการสื่อสารหรือเกิดจากการได้รับประสบการณ์การอ่านที่ไม่เพียงพอ การคัดกรองและวินิจฉัยเพื่อระบุสาเหตุของปัญหาทางการอ่านตั้งแต่ต้นจะช่วยให้เด็กได้รับการช่วยเหลือด้วยวิธีที่เหมาะสมและทันเวลาที่ครูมีบทบาทสำคัญในการสังเกต ตรวจสอบ วัดประเมินความสามารถทางการอ่านของเด็กเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความสามารถทางการอ่านตั้งแต่ทักษะพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ การรู้เรื่องเสียงของตัวอักษร การทำความเข้าใจความหมายของคำและการออกเสียง คำศัพท์ การอ่านคล่อง จนถึงการอ่านเข้าใจความ เด็กจะใช้ทักษะเหล่านี้ในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้และสารสนเทศต่อไปในอนาคต ครูจึงควรมีความรู้ในเรื่องพัฒนาการทางการอ่านและเข้าใจถึงสัญญาณที่แสดงถึงปัญหาทางการอ่านของเด็กซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการอ่าน เลือกใช้วิธีการ หรือสื่อวัสดุที่เหมาะสมในการป้องกัน แก้ปัญหา และส่งเสริมความสามารถทางการอ่านของเด็กได้อย่างเกิดประสิทธิผล

คำสำคัญ: การช่วยเหลือทางการอ่าน/เด็กระดับประถมศึกษา/ปัญหาทางการอ่าน

Abstract

Reading difficulties can be caused by various reasons. Some children have a disability while others struggle because they have received inadequate reading instruction. Early screening and diagnosis that identifies the reasons behind reading difficulties will help children to receive reading interventions properly. The responsibilities of teachers for developing their children to be good readers are observing, monitoring, measuring and assessing children's reading abilities on the basic reading skills of phonological awareness, word decoding and phonics, vocabulary, fluency, and comprehension. Children will read to learn and use reading skill to study further information for developing themselves. Teachers should know the stages of reading development and understand the early signs of children's reading difficulties that will be helpful when design reading activities, utilize instructional approaches, and develop materials to enhance children's reading abilities appropriately and effectively.

KEYWORDS: READING INTERVENTION/ELEMENTARY SCHOOL CHILDREN/READING DIFFICULTIES

บทนำ

เหตุใดเด็กในระดับประถมศึกษาหลายๆ คนจึงประสบปัญหาในการอ่านออก คำตอบบางประการอาจเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสมองของเด็กที่มีปัญหาในการอ่านทำให้ความสามารถทางการอ่านแตกต่างไปจากเด็กคนอื่นๆ ที่อ่านได้คล่องแคล่ว เด็กบางคนมีความบกพร่องในการเรียนรู้จึงส่งผลให้เรียนรู้ที่จะอ่านได้ยาก บางคนขาดประสบการณ์ทางภาษา ขณะที่เด็กอีกส่วนหนึ่งอ่านได้อย่างยากลำบากด้วยเพราะได้รับวิธีการสอนอ่านที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เพียงพอ หากเราสามารถชี้ชัดได้ตั้งแต่ต้นว่าปัจจัยเสี่ยงปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการอ่านไม่ออกของเด็กจะส่งผลให้สามารถป้องกันการอ่านไม่ออกของเด็กได้

ปัญหาทางการอ่านของเด็กในวัยประถมศึกษาสืบเนื่องมาจากการขาดการวินิจฉัยและคัดกรอง

ปัญหาทางการอ่านตั้งแต่วัยเริ่มอ่านหรือ การขาดความเข้าใจในการส่งเสริมประสบการณ์ทางการอ่านที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยของเด็ก ทำให้ไม่สามารถเลือกแนวทางที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเด็กแต่ละคนได้ เด็กได้รับการสร้างประสบการณ์การอ่านด้วยวิธีที่เหมือนๆ กันกับเด็กคนอื่นๆ ในขณะที่เด็กบางคนอาจต้องการความช่วยเหลือทางการอ่านในทักษะพื้นฐานบางประการอย่างเฉพาะเจาะจงในอัตราเร็วที่เหมาะสม เมื่อไม่ได้รับการช่วยเหลือด้วยวิธีที่ตรงกับความต้องการจำเป็นจึงส่งผลให้เด็กประสบปัญหาทางการอ่านมากขึ้นและกระทบต่อการใช้ทักษะการอ่านเพื่อเรียนรู้เมื่อเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไปในอนาคต ดังนั้น หากครูหรือผู้ปกครองทำความเข้าใจในเรื่องลำดับขั้นพัฒนาการทางการอ่าน มีความรู้เกี่ยวกับ

องค์ประกอบที่สำคัญเพื่อความสำเร็จในการสอนอ่าน อีกทั้งรู้จักสังเกตสัญญาณเบื้องต้นที่แสดงถึงปัญหาทางการอ่านของเด็ก จะช่วยให้สามารถประเมินความสามารถในการอ่านของเด็กและสามารถออกแบบกิจกรรมพัฒนาการอ่านได้อย่างเหมาะสม

รู้จักลำดับขั้นพัฒนาการทางการอ่าน

ลำดับขั้นพัฒนาการทางการอ่าน เป็นลำดับขั้นที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าทางการอ่านที่ต่อเนื่อง ลำดับขั้นนี้ไม่ได้ขึ้นกับอายุหรือระดับชั้นของเด็ก แต่อยู่บนฐานของประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่ การรู้ลำดับขั้นพัฒนาการนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือการเลือกสื่อการอ่านให้กับผู้อ่านในแต่ละกลุ่มได้อย่างเหมาะสม (Pacific Resources for Education and Learning, 2012)

กลุ่มผู้เริ่มอ่าน (Emergent readers) กลุ่มนี้ต้องการการเติมเต็มประสบการณ์และการสร้างประสบการณ์ที่สนุกสนานกับหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือภาพ เด็กจะรู้สึกไม่เกร็งกับการใช้หนังสือแม้ว่าเขาจะยังไม่สามารถอ่านหนังสือได้เองโดยลำพัง และยังไม่สามารถจำตัวอักษรและคำหรือแม้กระทั่งรูปแบบภาษาได้ พวกเขารู้จักการใช้สิ่งพิมพ์ต่างๆ และเริ่มอยู่ในขั้นแรกของการพัฒนาความสามารถในการสร้างความสนใจในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของรูปตัวอักษรและเสียง การให้เด็กมีส่วนร่วมในการอ่านหนังสือต่อยอดการอ่านเรื่องต่างๆ การเชื่อมโยงประสบการณ์กับภาพและเรื่องราวในหนังสือ และแนะนำให้เด็กอ่าน เป็นการช่วยให้เด็กเริ่มคาดเดาเกี่ยวกับสิ่งที่เขากำลังอ่านได้

กลุ่มผู้อ่านขั้นต้น (Early readers) เด็กในกลุ่มนี้สามารถที่จะใช้กลวิธีต่างๆ ในการคาดเดาคำโดยมักจะใช้ภาพเพื่อยืนยันสิ่งที่คาดเดาไว้ว่าถูกต้องหรือไม่ เด็กสามารถอภิปรายภูมิหลังของเรื่องราวเพื่อให้เข้าใจการกระทำต่างๆ และข้อความที่เกิดขึ้นในเรื่องได้ดีขึ้น ซึ่งช่วงเวลานี้อยู่ในช่วงพัฒนาการของผู้อ่านที่มีการเรียกใช้ระบบสิ่งชี้แนะ (cueing systems) อย่างมีความหมาย ดังนั้นเด็กจะให้ความสนใจกับสิ่งชี้แนะทางสายตา (visual cueing) และรูปแบบภาษา และเริ่มอ่านเพื่อหาความหมาย จึงเป็นช่วงที่เด็กมีนิสัยการอ่านที่กล้าลองผิดลองถูกในการคาดเดา และยืนยันความหมายของคำขณะที่เริ่มรวบรวมความหมายของคำไว้ในใจ

กลุ่มผู้อ่านในช่วงรอยต่อ (Transitional readers) เด็กในกลุ่มนี้มักจะชอบอ่านหนังสือที่เป็นเรื่องราวโดยใช้กลวิธีอ่านเข้าใจความเพื่อทำความเข้าใจลักษณะตัวละคร จาก และสถานการณ์ต่างๆ เพื่อสนับสนุนพัฒนาการทางการอ่านของตน เด็กสามารถอ่านในจังหวะที่เหมาะสม ซึ่งอัตราความเร็วในการอ่านของเด็กเป็นสัญญาณอย่างหนึ่งที่แสดงความเข้าใจของเด็กในการอ่าน ในขั้นนี้เด็กจะมีกลวิธีในการทำความเข้าใจคำต่างๆ แต่เริ่มต้องการความช่วยเหลือเพื่อทำความเข้าใจบทอ่านที่ยากมากขึ้น

กลุ่มผู้อ่านคล่อง (Fluent readers) เด็กกลุ่มนี้มีความมั่นใจในความเข้าใจของตนเองที่มีต่อบทอ่านและสามารถอ่านบทอ่านได้ด้วยตนเอง เด็กจะสามารถใช้กลวิธีบูรณาการวิธีการของตนเองเข้ากับการชี้แนะของครูโดยยังสามารถเข้าใจความหมายจากภาษาที่ยาวและมีความซับซ้อนได้

เข้าใจองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อความ สำเร็จในการสอนอ่าน

การสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญส่วนต่างๆ ได้แก่ การสอน เรื่องหน่วยเสียงและเสียงของตัวอักษร การสอน การถอดความหมายคำ รวมถึงการสอนคำศัพท์ คำนวณ การพัฒนาทางภาษา การพัฒนาคำศัพท์ การสอนกลวิธีการอ่านเข้าใจความด้วยวิธีชัดแจ้ง (explicit teaching) การสร้างเสริมประสบการณ์ เขียนที่มีความหมายต่อตัวผู้เรียน การพัฒนาการ อ่านคล่องโดยการอ่านบทอ่านและการอ่านบท อ่านซ้ำๆ การให้เด็กอ่านบทอ่านที่หลากหลาย และการสร้างโอกาสให้เด็กได้รับการชี้แนะระหว่าง อ่านและการให้เด็กอ่านเองโดยอิสระ (Kennedy, Dunphy, Dwyer, Hayes, Mc Phillips, Marsh, O'Connor, & Shid, 2012; Eurydice Network, 2011; National Reading Panel (NRP), 2000)

สังเกตสัญญาณเบื้องต้นที่แสดงถึงปัญหา ทางการอ่าน (Hall, 2009)

สัญญาณของปัญหาการอ่านอาจพบได้ตั้งแต่ เด็กเริ่มออกเสียงซึ่งอาจส่งผลต่อความสามารถ ในการอ่านของเด็กเมื่อเข้าเรียนระดับปฐมวัย และระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้ การออกเสียงคำได้ ยากเป็นสัญญาณหนึ่งของการที่เด็กมีปัญหา ทางการอ่าน สามารถพบได้ตั้งแต่ในอายุน้อยๆ ซึ่งจะพบได้ว่าเด็กมีความยากลำบากในการเล่น เกมคำคล้องจองหรือเติมคำคล้องจองในเพลง เกมเกี่ยวกับคำ หรือการจำคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียง พยัญชนะเดียวกัน

เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการได้ยินหรือพูดได้ ช้ากว่าปกติระหว่างอายุในช่วงปีแรกๆ มักจะมี ปัญหาในการเรียนรู้ที่จะอ่าน เด็กที่มีปัญหาใน

การควบคุมการออกเสียงหรือเริ่มพูดได้ช้าเมื่อ เทียบกับเด็กปกติในวัยเดียวกันควรได้รับการ ตรวจสอบความสามารถในการอ่านในช่วงอายุ ก่อนเรียน นอกเหนือจากการได้รับการตรวจ คัดกรองการพูดและการได้ยิน ในบางครั้ง ผู้ปกครองรู้ถึงความลำบากทางการอ่านของเด็ก เมื่อเริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพราะเด็ก เพิ่งเริ่มที่จะเรียนเพื่ออ่าน ซึ่งพบว่าเด็กมีปัญหา ในการสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างเสียง และตัวอักษร ปัญหาดังกล่าวประกอบด้วย การ จับความแตกต่างของเสียงพูดและการปฏิบัติที่ ต้องอาศัยทักษะต่างๆ ได้แก่ การออกเสียงและ การจำคำใหม่ๆ การแยกคำเป็นหน่วยเสียงย่อยๆ การประสมเสียงเพื่อสร้างคำ และการจำชื่อและ เสียงของตัวอักษร

เด็กที่มีทักษะเรื่องเสียงไม่เพียงพอมักจะ เดาคำที่ไม่รู้จักระหว่างอ่านเพราะเขาไม่เข้าใจ เรื่องของเสียงหรือการประสมเสียงดีพอ ความ สามารถในการที่จะออกเสียงคำที่ไม่รู้จักเป็น ทักษะสำคัญสำหรับเด็กที่จำเป็นต้องใช้ในการ อ่านบทอ่าน เมื่อเด็กเรียนในระดับสูงขึ้นประมาณ ช่วงประถมศึกษาปีที่ 3 บทอ่านจะมีคำที่ยากมาก ขึ้นซึ่งไม่สามารถเดาคำจากบริบทหรือคาดคะเน ความหมายจากภาพได้เพียงอย่างเดียว หากครู หรือผู้ปกครองให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟังและเด็ก ปฏิเสธที่จะอ่าน อาจเป็นสัญญาณเตือนว่าเด็ก กำลังมีปัญหาในการอ่าน ซึ่งเด็กที่อ่านไม่ได้มัก จะหลีกเลี่ยงที่จะอ่านให้ผู้อื่นฟัง

ในช่วงกลางของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็ก ควรที่จะอ่านคำทั่วไปได้อย่างน้อย 100 คำ และ ควรรู้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างรูปและเสียง ตัวอักษรได้ดีพอที่จะอ่านคำง่ายๆ ในหนังสือได้ ซึ่งครูหรือผู้ปกครองควรสังเกตสัญญาณต่างๆ

ระหว่างที่เด็กอ่านให้ฟัง ว่าเด็กรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับตัวอักษรทุกตัวหรือไม่ เด็กมีการข้ามคำในประโยคและไม่มีการหยุดเพื่อแก้ไขด้วยตนเองหรือไม่ เด็กไม่สามารถจำคำหรือไม่สามารถออกเสียงคำเดิมๆ ในทุกๆ ครั้งที่อ่านเจอคำนั้นๆ บ้างไหม และเด็กคาดเดาคำที่ไม่รู้จักแทนที่จะออกเสียงคำบ่อยหรือไม่

เราสามารถสังเกตการเขียนของเด็กเพื่อเป็นสัญญาณอย่างหนึ่งที่จะบอกว่าเด็กมีความลำบากทางการอ่านหรือไม่ ในช่วงปลายชั้นอนุบาลเด็กควรที่จะเขียนคำที่ประกอบด้วยพยัญชนะในคำได้ แม้ว่าสระหรือรูปร่างการเขียนตัวอักษรจะยังไม่ถูกต้องนักก็ตาม ดังนั้นการสังเกตสัญญาณปัญหาทางการอ่านจะช่วยให้ครูและผู้ปกครองสามารถวางแผนการช่วยเหลือให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามปัญหาที่เด็กเกิดความลำบากในการอ่านนี้ไม่ได้เป็นปัญหารุนแรง การเรียนรู้ที่จะอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและไม่สามารถทำสำเร็จได้ในชั่วข้ามคืนสำหรับเด็กส่วนใหญ่ การอ่านเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาและการสอนขั้นตอนที่เป็นระบบอย่างชัดเจน

ทักษะการอ่านที่เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญอันจะนำไปสู่ทักษะการอ่านในระดับที่สูงขึ้นไปนั้นประกอบด้วยทักษะสำคัญทักษะต่างๆ ได้แก่

การรู้เสียงและการรู้หน่วยเสียง การรู้เรื่องเสียงเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการระบุและการจัดการหน่วยของการออกเสียง ได้แก่ คำ พยางค์ คำคล้องจอง เด็กที่รู้เรื่องเสียงจะสามารถระบุและออกเสียงที่คล้องจอง สามารถปรบมือตามจำนวนพยางค์ที่ได้ยิน และสามารถจำคำที่มีเสียงพยัญชนะขึ้นต้นได้ เช่น คำว่า แม่ กับคำว่า มด เป็นต้น การรู้เกี่ยวกับหน่วยพื้นฐานของเสียงเป็นความสามารถเฉพาะที่จะระบุและออกเสียง

หน่วยเสียงแต่ละหน่วยได้ หน่วยเสียงเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดที่ประกอบขึ้นเป็นภาษาพูด สร้างขึ้นเป็นพยางค์และคำ เช่น คำว่า มด ประกอบด้วยหน่วยเสียง /ม/ /โอะ/ /ด/ การรู้เรื่องหน่วยเสียงมีความสำคัญเนื่องจากเป็นพื้นฐานของการสะกดคำและทักษะการจำคำ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ความสามารถของเด็กในการเรียนรู้ที่จะอ่านว่าทำได้ดีเพียงใดในช่วงที่เรียนสองปีแรกในโรงเรียน เด็กที่มีความเสี่ยงที่จะอ่านได้อย่างยากลำบากมักจะมีระดับการรู้เสียงและการรู้หน่วยเสียงในระดับต่ำกว่าเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ ในชั้นเรียน อย่างไรก็ตามทักษะทั้ง 2 ประการนี้สามารถพัฒนาได้ผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลาย

เสียงสะท้อนจากเด็กที่มีปัญหาในการรู้เสียงและการรู้หน่วยเสียง

1. ฉันไม่รู้ว่าคุณอะไรที่มีเสียงคล้องจองกับคำว่า แมว
2. ฉันไม่เข้าใจเมื่อครูถามว่า มีเสียงอะไรบ้างในคำว่า นก (/น/ /โอะ/ /ก/)
3. ฉันไม่แน่ใจว่าชื่อของฉันมีกี่พยางค์
4. ฉันไม่รู้ว่ามีเสียงอะไรเหมือนกันระหว่างคำว่า อา กับ ตา

สัญญาณปัญหาของการรู้เสียงและการรู้หน่วยเสียง

1. เด็กไม่สามารถทำกิจกรรมประสมคำได้ถูกต้อง เช่น เด็กไม่สามารถประสมพยัญชนะและสระในคำว่า ชาว ได้ (ช อ ว อ่านว่า ชาว) เป็นต้น
2. เด็กไม่สามารถบอกได้ว่าคำแต่ละคำมีกี่พยางค์ หรือไม่สามารถปรบมือเป็นจำนวนครั้งตามจำนวนพยางค์ของคำที่ได้ยินได้

3. เด็กมีความลำบากในการเล่นคำคล้องจอง การบอกจำนวนพยางค์ หรือการสะกดคำใหม่ๆ จากเสียงของพยัญชนะและสระ

บทบาทของครูในการช่วยเหลือ

1. การจัดโปรแกรมการอ่านหรือสื่อวัสดุต่างๆ ที่ช่วยสร้างทักษะการรู้หน่วยเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอนุบาลและประถมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากทักษะนี้เป็นทักษะที่ต้องสอน

2. การจัดกิจกรรมให้เด็กเป็นรายบุคคล หรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในกลุ่มเล็กโดยใช้วิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะดังกล่าว

3. การจัดกิจกรรมที่สนุกสนานและตื่นเต้น เช่น กิจกรรมการเล่นที่มีเสียงต่างๆ ไม่ควรทำให้เด็กรู้สึกว่าการฝึกหรือเรียนเรื่องเสียงในภาษาอยู่

การถอดความหมายและเสียงของคำ การถอดความหมายเป็นความสามารถที่จะประยุกต์ความรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปตัวอักษรกับเสียง รวมทั้งความรู้ในเรื่องของรูปแบบตัวอักษร เพื่อที่จะออกเสียงคำที่อ่านได้อย่างถูกต้อง ความเข้าใจในความสัมพันธ์เหล่านี้ช่วยให้เด็กมีความสามารถที่จะจดจำคำที่คุ้นเคยได้อย่างรวดเร็ว และเข้าใจคำที่เขาไม่เคยเห็นมาก่อนได้ แม้ว่าเด็กจะทำความเข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วยตัวเอง แต่เด็กส่วนใหญ่สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าวจากการสอนอย่างชัดเจน ความรู้เรื่องเสียงเป็นวิธีหนึ่งในการสอนอ่านที่ครูสามารถสอนหลักการความสัมพันธ์ระหว่างรูปและเสียง การออกเสียงให้กับผู้เรียนได้

เสียงสะท้อนจากเด็กที่มีปัญหาในการถอดความหมายและเสียงของคำ

1. ฉันรู้สึกอ่านติดขัดเมื่อต้องพยายามอ่าน

คำจำนวนมากในบทอ่าน

2. ฉันไม่สามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านได้แม้ว่าฉันต้องใช้พลังอย่างมากในการทำความเข้าใจความหมายของคำ

3. ฉันไม่รู้ว่าจะต้องออกเสียงคำที่อ่านอย่างไร

4. ฉันรู้จักตัวอักษรและเสียง แต่ฉันไม่สามารถอ่านคำได้

สัญญาณปัญหาของการถอดความหมายและเสียงของคำ

1. เด็กมีความยากลำบากในการจับคู่เสียงและตัวอักษรซึ่งส่งผลต่อการอ่านและการสะกดคำ

2. เด็กใช้พลังเป็นอย่างมากในการถอดรหัสความหมายของคำ

3. เด็กมีปัญหาในการอ่านและสะกดเพื่อออกเสียงคำ

4. เด็กมีปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบเสียงและกิจกรรมการอ่านออกเสียง

5. เด็กคาดเดาคำจากตัวอักษรตัวแรกหรือสองตัวแรก

6. แม้ว่าครูจะพยายามสอนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปกับเสียงตัวอักษร แต่เด็กไม่สามารถจำตัวอักษรได้เมื่อต้องอ่านคำและเขียนตัวอักษรไม่ได้

บทบาทของครูในการช่วยเหลือ

1. ให้เด็กหาภาพและวัตถุต่างๆ ที่ตรงกับ การออกเสียงคำของครู ครูให้เด็กพูดออกเสียงตัวอักษรแต่ละตัวหลายๆ รอบ

2. สอนเรื่องเสียงตัวอักษรอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นเป็นตอนที่ชัดเจน ควรสอนเรื่องเสียงอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นเป็นตอนตั้ง

แต่ขั้นต้นๆ เช่น ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะได้ผลดีมาก

3. ให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่านและการเขียนที่ทำให้เด็กได้ประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องเสียงตัวอักษรที่ครูสอนไปแล้ว

4. ใช้สื่อหรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปและเสียงตัวอักษร เช่น ตัวอักษรแม่เหล็ก โฟล์เสียง ฯลฯ

5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กกลุ่มที่มีความต้องการการช่วยเหลือเป็นพิเศษให้มากกว่ากลุ่มเด็กปกติ

การรู้เรื่องคำศัพท์ คำศัพท์มีบทบาทพื้นฐานในกระบวนการอ่านและช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน ผู้อ่านจะไม่สามารถเข้าใจบทอ่านได้หากปราศจากการรู้ความหมายของคำในบทอ่าน โดยมากผู้เรียนเรียนรู้ความหมายของคำทางอ้อมผ่านประสบการณ์ในชีวิตประจำวันจากภาษาพูดและภาษาเขียน ขณะที่คำอีกส่วนหนึ่งจะเรียนรู้ผ่านการสอนอย่างเป็นระบบ

เสียงสะท้อนจากเด็กที่มีปัญหาเรื่องการรู้คำศัพท์

1. ฉันไม่เข้าใจเรื่องที่เพื่อนคุยกันเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในละคร ภาพยนตร์ หรือการ์ตูน

2. ฉันคิดคำใหม่ๆ ไม่ออกเมื่อฉันต้องพูดหรือเขียน ฉันจึงพูดหรือเขียนคำซ้ำๆ

3. ฉันไม่ชอบอ่านหนังสือด้วยตัวเองเพราะไม่เข้าใจคำจำนวนมากในนั้น

เด็กจะแสดงความคับข้องใจในการอ่านผ่านวิธีการต่างๆ เช่น การบอกว่าไม่ชอบอ่านหนังสือหากเป็นไปได้ เด็กอาจบอกว่าการไม่รู้คำศัพท์ของเขาส่งผลต่อการอ่านอย่างไร

สัญญาณปัญหาของการรู้เรื่องคำศัพท์

1. เด็กมีคำถามเกี่ยวกับความหมายของคำจำนวนมากแม้ว่าคำในบทอ่านเป็นคำง่ายๆ

2. เด็กมีคลังคำศัพท์น้อย รู้จักคำไม่มาก

3. เด็กไม่สามารถเชื่อมโยงคำต่างๆ จากการอ่านบทอ่านที่หลากหลาย

4. เด็กไม่สามารถหาคำที่เหมาะสมมาใช้อธิบายเรื่องราว ความต้องการ หรือสิ่งต่างๆ ได้

บทบาทของครูในการช่วยเหลือ

1. ช่วยสร้างทักษะภาษาในชั้นเรียนผ่านการทำกิจกรรมและเกมการพูดหรือเขียนคำ

2. สอนเด็กเกี่ยวกับความสำคัญ ประโยชน์ และคำศัพท์ยากก่อนที่เด็กจะอ่านบทอ่าน ซึ่งจะช่วยให้เด็กจำคำได้และช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่าน

3. เปิดโอกาสให้เด็กได้เห็นคำศัพท์ที่ต้องสอนในบริบทที่เด็กอยากเรียนรู้

4. สอนคำศัพท์ให้เด็กบ่อยๆ และด้วยวิธีที่หลากหลายทั้งการพูดและการเขียนเพื่อให้เด็กจำคำและความหมายของคำได้ดี

5. สอนคำศัพท์ผ่านการสอนด้วยวิธีชัดแจ้ง (explicit instruction) และด้วยวิธีการอ่านแบบอิสระ

6. ช่วย让孩子เรียนรู้โดยใช้สิ่งชี้แนะทางบริบท (context clues) เพื่อหาความหมายของคำ

7. อ่านหนังสือในชั้นเรียนให้เด็กฟังในแต่ละวัน เมื่อมีสิ่งที่น่าสนใจในหนังสือ ให้หยุดและบอกความหมายของคำ หลังอ่านแล้วควรชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่านไป

8. ให้เด็กร่วมสนทนาในทุกๆ วัน หากเป็นไปได้ให้เพิ่มคำใหม่ๆ ที่น่าสนใจในการพูดคุยด้วย

9. การสอนคำศัพท์คู้้นตา ผู้อ่านที่มีปัญหาทางการอ่านหลายคนมีปัญหในเรื่องการประมวลผลของเสียงและมีหลักฐานชัดเจนว่าผู้อ่านที่มีความเชี่ยวชาญสามารถเข้าถึงคลังคำศัพท์หรือมีรูปแบบการรับรู้ทางสายตาดูขณะอ่าน การจำคำของผู้อ่านมักจดจำคำที่เห็นบ่อยๆ ในบทอ่าน หรือที่เรียกว่า คำคู้้นตา (sight vocabulary) ซึ่งช่วยเพิ่มความคล่องทางการอ่าน เด็กสามารถใช้สิ่งชี้แนะทางบริบทและเน้นการอ่านเพื่อความเข้าใจมากกว่ามุ่งแปลความหมายของคำศัพท์ทีละคำ ผู้อ่านที่มีปัญหามักเป็นคนทีอ่านน้อยจึงทำให้มีคำคู้้นตาน้อยตามไปด้วย (Rief and Stern, 2010) หากเด็กอ่านมากเท่าใดยังเป็นโอกาสให้เด็กจำคำคู้้นตาที่เห็นบ่อยครั้งได้มากเท่านั้น ดังนั้นครูควรสอนคำที่ต้องพบเจอบ่อยๆ เพื่อให้เด็กที่มีปัญหาในการอ่านสามารถจำคำได้อย่างอัตโนมัติ

การอ่านคล่อง หมายถึงความสามารถในการอ่านออกเสียงด้วยความเร็วทีเหมาะสม อ่านได้ถูกต้อง และแสดงความรู้สึกขณะอ่านได้ เด็กจะต้องมีความสามารถในการอ่านคล่องไม่ว่าจะอ่านในใจหรืออ่านออกเสียงเพื่อทีจะสามารถเข้าใจในสิ่งที่ตนอ่าน เมื่ออ่านออกเสียง ผู้อ่านทีอ่านคล่องจะอ่านข้อความและใช้เสียงทีมีท่วงทำนองเหมาะสม การอ่านจะราบรื่นและแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกได้ชัดเจน เด็กทีอ่านไม่คล่องจะอ่านติดขัดและไม่คล่องแคล่ว ซึ่งอาจเกิดจากการมีปัญหในทักษะการถอดความหมายคำหรืออาจต้องการการฝึกหัดการอ่านด้วยความเร็วทีเหมาะสมและการอ่านทีราบรื่น ความคล่องทางการอ่านยังสำคัญต่อแรงจูงใจ เด็กทีต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการอ่านมีแนวโน้มว่าจะไม่อยากอ่านอีกต่อไป เมื่อเด็กเรียนในชั้นเรียนทีสูงขึ้นในระดับประถมศึกษาเด็กจำเป็น

ต้องใช้ทักษะการอ่านคล่องมากขึ้น เด็กทีอ่านได้ช้าหรือต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการอ่านจะมีปัญหาในการอ่านบทอ่านทีมีความยากในระดับชั้นของตน

เสียงสะท้อนจากเด็กทีมีปัญหาในการอ่านคล่อง

1. ฉันอ่านติดๆ ขัดๆ ไม่สามารถอ่านได้เมื่อต้องพยายามอ่านคำจำนวนมากในบทอ่าน
2. ฉันใช้เวลานานในการอ่าน
3. ฉันรู้สึกว่แม้ฉันใช้พลังอย่างมากในการอ่านหนังสือแต่ก็ยังไม่เข้าใจความหมายของเนื้อหานั้น

สัญญาณปัญหาของการอ่านคล่อง

1. การประเมินความถูกต้องในการอ่านคำต่อหน้าที่ต่ำกว่าระดับทีเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก
2. เด็กมีความลำบากในการอ่านและรู้สึกคับข้องใจเมื่ออ่านออกเสียง มีปัญหาในเรื่องความเร็วและความถูกต้องในการอ่าน
3. เด็กไม่สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกทีเหมาะสมขณะอ่านออกเสียงได้
4. เด็กไม่สามารถแบ่งคำหรือข้อความออกเป็นหน่วยทีมีความหมายได้
5. ขณะที่อ่านเด็กไม่สามารถหยุดหรือเว้นจังหวะเพื่อสื่อความหมายในประโยคหรือย่อหน้าได้

The NRP (2000) กล่าวว่า การอ่านคล่องมักถูกละเลยในชั้นเรียน แต่พบว่ากลวิธีทีช่วยเพิ่มความคล่องทางการอ่านมีผลกระทบทางบวกต่อการอ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อความเข้าใจในการอ่าน กลวิธีทีใช้เพื่อเพิ่มความคล่องในการอ่านคือการอ่านบทอ่านทีคุ้นเคยซ้ำๆ การเปิดโอกาสให้

เด็กอ่านออกเสียงร่วมกับการชี้แนะจากครูหรือเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า หรือผู้ปกครองแนวทางต่างๆ นี้ล้วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคล่องทางการอ่านทั้งสิ้น การอ่านออกเสียงในทุกๆ วันนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเด็กจะสามารถอ่านได้อย่างคล่องแคล่วจากการอ่านและการอ่านบทอ่านที่คุ้นเคยซ้ำๆ ด้วยการอ่านออกเสียง (Lingard, 2005)

บทบาทของครูในการช่วยเหลือ

1. การประเมินความสามารถในการถอดความหมายและการจำคำเพื่อตรวจสอบว่าเป็นทักษะที่ส่งผลต่อปัญหาทางการอ่านของเด็กจริง หากเด็กมีปัญหาทักษะพื้นฐานต้องได้รับการแก้ไขก่อน

2. ให้เด็กอ่านบทอ่านในระดับที่อ่านเองได้โดยอิสระและให้เขาได้ฝึกฝนด้วยตนเองซ้ำๆ ครูอาจช่วยจับเวลาและนับจำนวนคำที่อ่านถูกต้องต่อนาที และทำแผนภูมิแสดงพัฒนาการการอ่านของเด็ก

3. ให้นักเรียนอ่านออกเสียงไปพร้อมๆ กับครูหรือพร้อมๆ กับเทปบันทึกเสียงหรือไฟล์เสียง

4. ครูอ่านบทอ่านสั้นๆ ให้เด็กฟังและสลับบทบาทให้เด็กอ่านให้ครูฟังทันที

5. ให้เด็กฝึกอ่านบทอ่านพร้อมแสดงอารมณ์ความรู้สึก เช่น อารมณ์เศร้าหรือตื่นเต้น ให้เด็กรู้จักการเน้นการแสดงอารมณ์หรือน้ำเสียงเป็นต้น

6. สอนให้เด็กสังเกตสิ่งชี้แนะในบทอ่าน เช่น เครื่องหมายวรรคตอน ฯลฯ ซึ่งจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทอ่านว่าควรอ่านอย่างไร

การอ่านเข้าใจความ เข้าใจในการอ่านเป็นความเข้าใจและการตีความสิ่งที่อ่าน เป็น

ความสามารถที่จะเข้าใจภาษาเขียนในสื่อต่างๆ ซึ่งเด็กจำเป็นจะต้องสามารถที่จะถอดรหัสสิ่งที่อ่านได้ สามารถเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่อ่านกับสิ่งที่รู้แล้วได้ และสามารถคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านได้ ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการอ่านเข้าใจความคือการมีคลังคำศัพท์เพียงพอหรือการรู้ความหมายของคำมากพอ ผู้อ่านที่มีความเข้าใจในการอ่านจะสามารถสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านว่าส่วนใดมีความสำคัญ ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นเหตุให้เหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น หรือลักษณะตัวละครใดที่ชวนขบขัน เป็นต้น ดังนั้นความเข้าใจในการอ่านเกี่ยวข้องกับการพินิจการอ่านเข้ากับการคิดและการให้เหตุผล

เสียงสะท้อนจากเด็กที่มีปัญหาในการอ่านเข้าใจความ

1. ฉันต้องใช้เวลาานมากในการอ่านและไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน

2. ฉันไม่สามารถจับประเด็นหรือทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้

3. ฉันไม่เข้าใจว่าทำไมตัวละครจึงแสดงพฤติกรรมต่างๆ หรือมีลักษณะนิสัยเช่นนั้น

4. ฉันไม่แน่ใจว่าส่วนใดในหนังสือสำคัญที่สุด

5. ฉันนึกภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่อ่านไม่ได้

สัญญาณปัญหาของการอ่านคล่อง

1. เด็กจับประเด็นสำคัญของเรื่องผิดพลาด โดยให้ความสนใจรายละเอียดมากกว่าใจความสำคัญ

2. เด็กบอกผลที่เกิดขึ้นจากเรื่องที่อ่านได้แต่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าผลนั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุใด

3. เด็กไม่สามารถคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในบทอ่านหรือไม่สามารถบอกถึงสาเหตุของการกระทำที่ตัวละครแสดงออกได้

4. เด็กจะเชื่อมโยงข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องเมื่อพยายามจะเชื่อมโยงเรื่องที้อ่านกับชีวิตของตนเอง

5. เด็กมีคลังคำศัพท์น้อยและมีปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์

6. เด็กไม่สามารถบอกลำดับของเหตุการณ์จากเรื่องที้อ่านได้อย่างชัดเจน

7. เด็กไม่สามารถหาข้อเท็จจริงที่สำคัญจากบทอ่านประเภทข้อมูล (informational text) ได้

8. เด็กไม่สามารถอธิบายเรื่องราวที่เกิดขึ้นในบทอ่านให้เป็นภาพได้ เช่น ลักษณะของตัวละครในเรื่องหรือรายละเอียดของสถานที่ที่เรื่องราวนั้นเกิดขึ้น ฯลฯ

บทบาทของครูในการช่วยเหลือ

1. ขณะที่เด็กอ่าน ครูถามด้วยคำถามปลายเปิด เช่น “เกิดอะไรขึ้นระหว่างนั้น” หรือ “จากข้อความนี้ผู้แต่งต้องการบอกอะไร” เป็นต้น

2. สอนให้เด็กรู้โครงสร้างที่แตกต่างกันของบทอ่าน เช่น บทอ่านแบบเรื่องเล่า (narrative texts) มักจะมีปัญหาหรือการกระทำใดๆ ที่เป็นจุดสำคัญ และแนวทางการแก้ปัญหา ขณะที่บทอ่านแบบข้อมูล (Informational texts) จะเป็นการบรรยาย เปรียบเทียบความเหมือนหรือความต่าง หรือนำเสนอลำดับเหตุการณ์

3. ชวนเด็กอภิปรายความหมายของคำศัพท์ขณะอ่านบทอ่าน เน้นคำบางคำที่จะอธิบายเชิงลึกให้แก่เด็ก โดยให้เด็กรู้ความหมายและการนำคำนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. สอนทักษะการจดบันทึกและการสรุปความให้เด็กด้วย

5. ใช้ผังมโนทัศน์เพื่อช่วยให้เด็กย่อยข้อมูลและสามารถทำความเข้าใจสิ่งที่อ่านได้

6. กระตุ้นให้เด็กใช้คำศัพท์เป้าหมายที่ต้องการสอน

7. สอนให้เด็กตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง และแสดงวิธีการตรวจสอบความเข้าใจนั้นให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง เช่น ถามเด็กว่าในบทอ่านที่ได้อ่านนั้นมีส่วนใดที่ไม่ชัดเจนบ้าง มีข้อมูลส่วนใดที่เราพลาดไปหรือไม่ และมีอะไรที่ผู้แต่งต้องการบอกเราบ้าง เป็นต้น

8. สอนให้เด็กรู้วิธีการคาดเดาเหตุการณ์ในเรื่องที้อ่านและวิธีการสรุปความ

ประเมินความสามารถในการอ่านเพื่อให้ความช่วยเหลือ

ในการเลือกให้ความช่วยเหลือทางการอ่านแก่ผู้เรียน ครูจำเป็นต้องรู้ความจำเป็นของนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อที่จะเลือกให้ความช่วยเหลือได้ถูกวิธีและเหมาะสม ในการประเมินขั้นแรกครูจะต้องจำแนกระหว่างปัญหาในการอ่านคำและความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งเด็กที่มีปัญหาทางการอ่านควรได้รับการวัดประเมินทั้งสองด้านดังกล่าว เพื่อที่จะหาจุดแข็งจุดอ่อนของแต่ละทักษะได้แล้ว จึงทำการทดสอบเพื่อวินิจฉัย (diagnostic tests) ด้วยการทดสอบเรื่องการอ่านคำ การอ่านคล่อง ความรู้เรื่องคำศัพท์ และทักษะการสะกดคำเพื่อชชชชประเมินว่าเด็กบกพร่องหรือมีปัญหาในทักษะการอ่านทักษะใด หากครูประเมินความสามารถทางการอ่านของเด็กด้วยความระมัดระวัง จะทำให้เลือกวิธีการช่วยเหลือได้เหมาะสมกับ

ความต้องการจำเป็นของเด็กอย่างแท้จริง

การสร้างแรงจูงใจในการอ่าน

Guthrie, McRae, and Lutz-Klauda (2007) กล่าวไว้ว่า ผู้อ่านที่ได้รับแรงจูงใจจะเห็นเรื่องของภาษามีประโยชน์และมีคุณค่า จะอ่านมากและอ่านเป็นประจำ การสร้างแรงจูงใจในการอ่านทำได้ด้วยวิธีต่างๆ ได้แก่

1. การสร้างประสบการณ์ทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ ชีวิตประจำวัน และเหตุการณ์ที่แวดล้อมผู้เรียน
2. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. การให้โอกาสในการเลือก สนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเองด้วยการตั้งเป้าหมายของตน การกำกับตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น
4. การให้ผลป้อนกลับ (feedback) ที่เหมาะสมช่วยเสริมแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผลป้อนกลับที่ดีที่สุดคือ การชมเชยที่ความพยายามของผู้เรียนมากกว่าการชมเชยที่ความสามารถ
5. การให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมการอ่านและการเขียนที่มีความหมาย เชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่าง 2 ทักษะเข้าด้วยกัน เช่น ให้เด็กการอ่านงานเขียนของตนเองและงานเขียนของเพื่อน เป็นต้น
6. การให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อการอ่านที่มีคุณภาพสูงจากหลากหลายแหล่ง

MacKay (2006) สนับสนุนว่า การสร้างแรงจูงใจด้วยวิธีการต่างๆ เหล่านี้นอกจากจะเป็นการสร้างความสำเร็จในการอ่านแล้ว ยังช่วย

สร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่าน สร้างแรงจูงใจ และความเชื่อมั่นให้กับตัวผู้เรียนอีกด้วย

การพัฒนาความสามารถทางการอ่าน การอ่านได้เองโดยอัตโนมัติ

การอ่านได้โดยอัตโนมัติเป็นความสามารถในการอ่านโดยปราศจากการใช้ทักษะขั้นต่ำมาช่วยขณะอ่านเพื่อความเข้าใจ เช่น ไม่ต้องทำปากขมูขมิบหรือออกเสียงขณะอ่านเพื่อทำความเข้าใจ ฯลฯ ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้โดยอัตโนมัติเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้ การทำซ้ำ และการฝึกฝน ความยากสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการฝึกทักษะทางภาษาคือ การสอนที่เร็วไปเนื่องจากครูอาจสอนทักษะใหม่ก่อนที่เด็กจะปฏิบัติทักษะพื้นฐานได้อย่างอัตโนมัติ ดังนั้น การควบคุมความยากของงาน (task) ให้เป็นไปตามลำดับขั้นที่เหมาะสมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ครูจะต้องแน่ใจว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะพื้นฐานต่างๆ ได้เองโดยอัตโนมัติก่อนที่จะไปสู่การฝึกในขั้นต่อไป ซึ่งจะต้องตรวจสอบความเร็วและความถูกต้องในทักษะที่ปฏิบัติ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้แล้วต้องมีการทบทวนเป็นระยะๆ เพื่อแน่ใจว่าผู้เรียนยังคงปฏิบัติทักษะนั้นๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

การพัฒนากิจกรรมการอ่าน

การพัฒนากิจกรรมการอ่านไม่ใช่เพียงแค่การกำหนดบทอ่านที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน ไม่ใช่เพียงแค่การตั้งคำถามเพื่อถามความเข้าใจในการอ่านสำหรับให้ผู้เรียนตอบหลังเรียน หรือไม่ได้เป็นเพียงแค่การให้งานให้ผู้เรียนทำประกอบกรอ่าน แต่กิจกรรมการอ่านที่สมบูรณ์จะต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม

การอ่านทั้งก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน ขณะที่ครูออกแบบกิจกรรมหรืองานการอ่านครูพึงตระหนักว่า กิจกรรมการอ่านควรเป็นกิจกรรมที่มีความหมายซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถในการสื่อสาร และควรช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในความสามารถทางการอ่านของตนเอง

การจัดกิจกรรมการอ่านที่มีความสำคัญต่อตัวผู้เรียน

ครูควรแน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจในเป้าหมายของการอ่านว่าคืออะไร เช่น การหาใจความสำคัญ การหาข้อมูลเฉพาะ การทำความเข้าใจเนื้อความส่วนใหญ่ของข้อความ การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน หรือการตัดสินใจว่าจะอ่านต่อหรือไม่ การรู้เป้าหมายของการอ่านจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกกลวิธีการอ่านได้อย่างเหมาะสม

การกำหนดเป้าหมายการสอนของกิจกรรมและรูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสม

เนื่องจากเป้าหมายหลักของการอ่านซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายการสอนเพียงเป้าหมายเดียวหรือมากกว่านั้น เช่น การฝึกปฏิบัติ การทบทวนโครงสร้างหลักภาษา การเสนอคำศัพท์ใหม่ๆ หรือการทำให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับโครงสร้างหรือรูปแบบของบทอ่าน เป็นต้น

การตรวจสอบระดับความยากของบทอ่าน

ปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวต่อไปนี้จะช่วยให้พิจารณาได้ว่าบทอ่านที่จะนำมาใช้เป็นบทอ่านที่ง่ายหรือยากสำหรับเป้าหมายเฉพาะและสำหรับเด็กเฉพาะกลุ่ม

- ข้อมูลในบทอ่านมีรูปแบบอย่างไร มีลักษณะเป็นเรื่องเล่า บทบรรยาย หรือการสอน ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความคาดหวังที่เด็กคุ้นเคยหรือไม่ บทอ่านที่นำเสนอเหตุการณ์ที่เรียงลำดับ

เวลาตามธรรมชาติ มีชื่อเรื่องที่ให้ข้อมูลในเบื้องต้น และแสดงข้อมูลในโครงสร้างที่สังเกตเห็นได้ง่าย (การเสนอใจความสำคัญ รายละเอียด และตัวอย่างตามลำดับ) ง่ายต่อการติดตามเรื่องและทำความเข้าใจ

- เด็กมีความคุ้นเคยกับประเด็นของเรื่องเพียงใด หากเด็กขาดความรู้หรือประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่ย่านเนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมอาจทำให้เกิดความลำบากในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้

- บทอ่านมีความซ้ำซ้อนในเนื้อหาหรือไม่ ในระดับความสามารถระดับล่างผู้ฟังจะเข้าใจข้อความที่สั้นและง่ายได้ดีกว่า แต่สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถในระดับสูงจะได้รับประโยชน์มากกว่าจากการรับทราบซ้ำอย่างเป็นธรรมชาติในภาษาตามสภาพจริง

- บทอ่านมีสิ่งชี้แนะทางสายตาเพื่อช่วยในการทำความเข้าใจในการอ่านหรือไม่ เช่น ภาพถ่าย แผนที่ และแผนภูมิต่างๆ ที่ช่วยแสดงเนื้อหาของบทอ่าน ช่วยให้คาดเดาความหมายของคำที่ไม่รู้จัก และช่วยตรวจสอบความเข้าใจระหว่างที่ย่าน

การใช้กิจกรรมก่อนอ่านเพื่อเตรียมความพร้อมทางการอ่านให้กับผู้เรียน

กิจกรรมต่างๆ สามารถใช้เพื่อช่วยเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนตั้งแต่ก่อนอ่านได้กิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การประเมินความรู้พื้นฐานของเด็กเกี่ยวกับหัวเรื่องที่อ่านและเนื้อหาของบทอ่าน การให้เด็กได้รับความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านหรือการกระตุ้นให้เด็กใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันซึ่งอาจส่งผลต่อการ

ทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน การให้เด็กรู้จักรูปแบบของบทอ่านและเป้าหมายในการอ่าน การให้โอกาสในการทำงานเป็นกลุ่มหรือทำงานร่วมกัน และกิจกรรมการอภิปรายในชั้นเรียน

ตัวอย่างกิจกรรมก่อนอ่าน

1. การใช้หัวข้อ หัวข้อย่อยในบทอ่านในการคาดเดาเนื้อหาและรูปแบบหรือลำดับของข้อมูล
2. การให้ดูภาพ แผนที่ แผนภูมิ หรือกราฟและคำบรรยายภาพและแผนผัง
3. การพูดคุยเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้แต่งรูปแบบการเขียน และหัวข้อเรื่อง
4. การกวาดสายตาเพื่อหาแก่นเรื่องหรือใจความสำคัญ และการนึกถึงความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน
5. การทบทวนคำศัพท์หรือโครงสร้างประโยค
6. การอ่านคำถามที่ถามความเข้าใจเพื่อเป็นประโยชน์ในการหาข้อมูลระหว่างการอ่าน
7. การสร้างผังความหมาย เช่น การสร้างผังแนวคิดหรือคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน
8. การแนะวิธีการอ่าน เช่น การคาดเดาความหมายจากบริบทหรือตรวจสอบความเข้าใจขณะอ่าน

กิจกรรมก่อนการอ่านมีความสำคัญมากสำหรับผู้ที่มีความสามารถทางภาษาในระดับต่ำ และในชั้นแรกๆ ของการสอนอ่าน เมื่อเด็กมีความชำนาญในการใช้กลวิธีการอ่านมากขึ้น ครูสามารถลดกิจกรรมการแนะนำก่อนอ่านและให้เด็กทำกิจกรรมก่อนอ่านนี้ด้วยตนเอง

กิจกรรมระหว่างการอ่านเพื่อการอ่านอย่างมีเป้าหมาย

ในการทำกิจกรรมระหว่างการอ่าน ผู้เรียนควรตรวจสอบความเข้าใจระหว่างที่อ่าน เป้าหมายของการอ่านคือ การพิจารณารูปแบบที่เหมาะสมและระดับความเข้าใจในการอ่าน

1. ขณะที่ย่านข้อมูลเฉพาะ ผู้เรียนจำเป็นที่จะต้องตั้งคำถามถามตัวเองว่า ตนได้รับข้อมูลที่ต้องการทราบจากบทอ่านหรือไม่
2. ขณะอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ผู้เรียนจำเป็นที่จะต้องตั้งคำถามถามตัวเองว่า ตนเข้าใจเส้นเรื่อง/ลำดับเรื่องราวในเหตุการณ์ดีพอหรือไม่ที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจต่อบทอ่านดังกล่าว
3. ขณะที่ย่านเพื่อทำความเข้าใจคร่าวๆ ผู้เรียนจำเป็นที่จะต้องตั้งคำถามถามตัวเองว่า ตนเข้าใจใจความสำคัญและสิ่งที่ผู้แต่งต้องการสนับสนุนหรือไม่สิ่งที่อ่านสอดคล้องกับสิ่งที่คาดเดาไว้หรือไม่ หากไม่สอดคล้อง มันแตกต่างกันอย่างไร ในการตรวจสอบความเข้าใจในสถานการณ์ดังกล่าว ผู้เรียนอาจจะหยุดพักเมื่อจบกิจกรรมที่ละส่วนเพื่อทบทวนและตรวจสอบการคาดเดาเหตุการณ์ของตน ทบทวนใจความสำคัญ และสรุปประเด็นที่ละส่วน หรือผู้เรียนอาจใช้คำถามเพื่อความเข้าใจในการอ่านเป็นสิ่งที่ชี้แนะในการทำความเข้าใจบทอ่าน

กิจกรรมหลังอ่านเพื่อเชื่อมโยงการอ่านสู่ชีวิต

กิจกรรมหลังอ่านเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการอ่านเข้ากับประสบการณ์ของตนเองได้อย่างมีความรู้สึกนึกคิดได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ต่อยอดจากสิ่งที่อ่านได้วิเคราะห์บทอ่าน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้

เด็กสามารถตีความเรื่องที่อ่านและมีความเข้าใจความเป็นไปของสิ่งต่างๆ บนโลก กิจกรรมต่างๆ หลังการอ่านช่วยให้เด็กได้วิเคราะห์แนวคิดในเชิงลึกเพื่อทำความเข้าใจและจัดแบบแผนข้อมูลเพื่อถ่ายทอดการค้นคืนในภายหลังได้ ได้แก่ การสร้างผังมโนทัศน์ (Graphic Organizers) ซึ่งช่วยให้เห็นแนวคิดที่สำคัญจากเรื่องและความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเหล่านั้น การตั้งคำถาม (Quiz Questions) โดยให้เด็กตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านด้วยตนเองซึ่งจะช่วยให้เด็กรู้จักวิเคราะห์ว่าข้อมูลใดมีความสำคัญ สามารถเลือกประเด็นที่สำคัญมาตั้งเป็นคำถามและช่วยให้จดจำเรื่องราวที่อ่านได้ดีขึ้น

โดยสรุปแล้วการดำเนินการเพื่อช่วยพัฒนาความสามารถทางการอ่านให้แก่เด็กประถมศึกษาควรประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การกำหนดทักษะที่ต้องการพัฒนา การให้ความสำคัญกับทักษะสำคัญในช่วงที่ให้ความช่วยเหลือทางการอ่านแก่ผู้เรียน การจัดช่วงการสอนให้กับผู้เรียนในทุกๆ วัน หรือวันละสองครั้ง การประเมินผู้เรียนอย่างระมัดระวัง การวัดผลก่อนและหลังเพื่อกำหนดระดับความสามารถและเพื่อติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน การช่วยเหลือแบบระยะสั้นและเข้มข้น ซึ่งไม่ควรนานเกิน 1 ภาคการศึกษา การดูผู้เรียนเป็นรายบุคคล อาจเป็นคู่ แต่หากเป็นกลุ่มไม่ควรเกิน 3 คนการช่วยเหลือที่มีหลักฐานสนับสนุน (evidence-based interventions) (Brooks, 2007) การสอนทักษะจำเป็นให้เกิดเป็นความเคยชินจนทำได้อัตโนมัติ การตรวจ

สอบและทบทวนกิจกรรมที่จัดให้แก่เด็กการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้เด็กได้เข้าถึงแหล่งการอ่าน การเชื่อมโยงการอ่านและการเขียนในบริบทที่มีความหมายและมีเป้าหมายชัดเจน การกระตุ้นผู้เรียนให้เลือกและมีความสุขกับหนังสือ และพัฒนาการอ่านเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน

บทสรุป

การสอนอ่านในระดับประถมศึกษาเพื่อการอ่านออก อ่านได้ อ่านเป็นนั้น ครูมีบทบาทสำคัญตั้งแต่การสังเกตปัญหาในการอ่านของเด็กว่ามีสาเหตุหลักมาจากอะไร หากเด็กมีประสบการณ์การอ่านน้อย ครูต้องพยายามจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถทางการอ่านตั้งแต่ทักษะพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ การรู้เรื่องเสียงของตัวอักษร การถอดความหมายของคำและการออกเสียง คำศัพท์ การอ่านคล่อง และการอ่านเข้าใจความ ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของลำดับขั้นพัฒนาการทางการอ่านว่าเด็กมีประสบการณ์ทางการอ่านอยู่ในระดับใดซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับระดับชั้นหรืออายุ ครูจะต้องวินิจฉัยและคัดกรองเด็กเพื่อจัดความช่วยเหลือที่เหมาะสม พัฒนาทักษะจำเป็นตามลำดับให้เกิดเป็นความเคยชินจนทำได้อัตโนมัติ ส่งเสริมให้เด็กเข้าถึงแหล่งการอ่านที่หลากหลายจะช่วยให้เด็กมีความสุขในการอ่าน เห็นประโยชน์ของการอ่านว่ามีคุณค่า และสามารถเชื่อมโยงความรู้จากการอ่านสู่ชีวิตจริงได้อย่างมีความหมาย

รายการอ้างอิง

- Brooks, G. (2007). *What works for children with literacy difficulties? The effectiveness of intervention schemes*. London: Department for Children, Schools and Families.
- Eurydice Network. (2011). *Teaching reading in Europe: Contexts, policies and practices*. Retrieved from <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>
- Guthrie, J. T., McRae, A., & Ludz Klauda, S. (2007). Contributions of concept-oriented reading instruction to knowledge about interventions for motivations in reading. *Educational Psychologist, 42* (4), 237-250.
- Hall, S. (2009). *Early signs of a reading difficulty*. Retrieved from <http://www.greatschools.net/LD/identifying/early-signs-of-reading-difficulty.gs?content=739>
- Kennedy, E., Dunphy, E., Dwyer, B., Hayes, G., McPhillips, T., Marsh, J., O'Connor, M., & Shiel, G. (2012). *Literacy in early childhood and primary education (3-8 years)*. Retrieved from <http://www.ncca.ie/>
- Lingard, T. (2005). Literacy acceleration and the key stage 3 English strategy-comparing two approaches for secondary-age pupils with literacy difficulties. *British Journal of Special Education, 32*(2), 67-77.
- MacKay, T. (2006). *The West Dunbartonshire literacy initiative: The design, implementation and evaluation of an intervention strategy to raise achievement and eradicate illiteracy. (Phase I Research Report)*. Dunbarton: West Dunbartonshire Council.
- National Reading Panel (2000). *Teaching children to read: An evidence based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction*. Washington DC: National Institute of Child Health and Human Development, US Government Printing Office.
- Pacific Resources for Education and Learning. (2012). *Stages of reading development*. Retrieved from <http://www.readingrockets.org/article/51574/>
- Rief, S. F., & Stern, J. M. (2010). *The dyslexia checklist: A practical reference for parents and teachers*. San Francisco, CA: Wiley.

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.ฉัตรวรรณ ลัญฉวรรณะกร สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: mchatrawan@yahoo.com